

УДК 615.22:615.32:616-08

Л. В. ОЧЕРЕДЬКО, В. В. ГНАТЮК, Т. М. КРЮЧКОВА

Національний фармацевтичний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФІТОЗБОРУ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН НА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПОКАЗНИКИ СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ

Запропоновано фітозбір на основі коренів шипшини для лікування функціональних порушень серцево-судинної системи, застосування якого покращувало показники судинного тону та серцевої діяльності у студентів спеціальної групи з фізичної культури, які знаходилися на обліку з діагнозами вегетосудинна та нейроциркуляторна дистонії.

Ключові слова: серцево-судинні захворювання; фітозбір; артеріальний тиск

ВСТУП

Хвороби серцево-судинної системи (ССС) за даними ВООЗ – найбільш поширена група захворювань. В останні роки спостерігається збільшення кількості захворювань серця (неревматичні кардіоміопатії, інфекційно-алергічні міокардити, порушення регуляції судинного тону та інші) серед пацієнтів молодого віку, студентів тощо. Специфіка найбільш розповсюджених захворювань визначає принципи ефективного використання засобів фізичної культури. При захворюваннях, що ушкоджують серцевий м'яз, який на тривалий період після хвороби залишається «слабкою ланкою» ССС і всього організму, необхідно використовувати засоби і методи фізичної культури таким чином, щоб, не рахуючи величину навантажень на незацеплені ланки системи кровообігу, забезпечити на перших етапах процесу фізичного виховання відносно послаблення ступеня функціонального навантаження на серце. Активний руховий режим в тому обсязі, який дозволяє резервну здатність серцевого м'язу, забезпечує підвищення опірності організму [5].

Для лікування захворювань ССС широко застосовуються препарати, виготовлені на основі лікарських рослин – Кордевіт, Кратал, Кардіофіт та ін. В результаті вивчення даних літератури та власних досліджень ми запропонували склад оригінального фітозбору з п'яти компонентів: шипшини кореня, глоду квіток з листям, меліси трави, кропиви собачої трави, підмаренника трави [1, 4, 6].

Мета полягала у вивченні впливу застосування фітозбору на показники серцево-судинної системи у студентів з різним станом здоров'я.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

В експерименті брали участь 2 групи студентів по 15 осіб у кожній: перша (контрольна) – студенти з основної групи здоров'я, друга (експериментальна) – студенти спецгрупи, які знаходяться на обліку з діагнозом ВСД по гіпертонічному типу, НЦД по кардіальному, гіпертонічному або змішаному типах. Обидві групи приймали фітозбір у вигляді настою впродовж 21 дня двічі на день.

Дослідження функції ССС проводили на основі вимірювання артеріального тиску (АТ) автоматичним тонометром AND UA-1100 та за даними ЕКГ (зняття ЕКГ проводили на електрокардіографі «Аксіон ЕК-1Т-04»). Вимірювання проводили в 1-ий та 21-й день експерименту через 10 хвилин після фізичного навантаження [3]. В ході експерименту визначали наступні показники: систолічний артеріальний тиск (САТ), діастолічний артеріальний тиск (ДАТ), частоту серцевих скорочень (ЧСС), тривалість інтервалів PQ, QT, комплексу QRS (які є показниками провідності і збудливості міокарда), загальну кількість екстрасистол.

Отримані результати обробляли статистично з використанням t-критерію Стьюдента ($p \leq 0,05$) [7].

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Результати узагальнені в таблиці. В ході проведених досліджень було встановлено, що на фоні прийому фітозбору у студентів контрольної групи показники АТ, ЧСС, внутрішньосерцевої провідності та збудливості протягом усього експерименту не відрізнялись від вихідних даних ($p \geq 0,05$) і залишалися у межах фізіологічної норми (табл.). У студентів спецгрупи в 1-ий день експерименту реєструвались відхилення показників АТ, ЧСС, тривалості інтервалу PQ в порівнянні з групою контролю ($p \leq 0,05$). Такі зміни типові для хворих, які знаходяться на обліку з діагнозами ВСД (НЦД) [2].

ПОКАЗНИКИ АТ ТА ЕКГ У СТУДЕНТІВ РІЗНИХ ГРУП ЗДОРОВ'Я ПРИ ПРИЙОМІ ФІТОЗБОРУ (M ± m, n = 15)

Показники	Групи			
	контрольна	експериментальна	контрольна	експериментальна
	1-ий день		21-ий день	
САТ, мм рт. ст.	117,4 ± 1,5	136,5 ± 3,0*	116,8 ± 1,3	125,9 ± 2,3**/**
ДАТ, мм рт. ст.	74,7 ± 1,4	86,5 ± 2,5*	75,6 ± 1,5	80,5 ± 1,2**/**
ЧСС, уд/хв	86,3 ± 2,0	102,7 ± 3,4*	83,1 ± 1,9	88,1 ± 1,4**
PQ, с	0,141 ± 0,007	0,165 ± 0,007*	0,144 ± 0,006	0,145 ± 0,006**
QRS, с	0,075 ± 0,005	0,076 ± 0,004	0,071 ± 0,004	0,067 ± 0,004
QT, с	0,349 ± 0,006	0,363 ± 0,006	0,337 ± 0,007	0,348 ± 0,006
Кількість екстрасистол, хв	0,200 ± 0,107	0,800 ± 0,175*	0,133 ± 0,091	0,333 ± 0,106**

Примітка: * p ≤ 0,05 – в порівнянні з контролем; ** p ≤ 0,05 – в порівнянні з показниками 1-го дня.

На 21-ий день експерименту у студентів спецгрупи на фоні прийому фітозбору було відмічено підвищення толерантності до фізичних навантажень, що підтверджувалось достовірним (p ≤ 0,05) зниженням рівня САТ на 8 % з 136,5 ± 3,0 мм рт. ст. до 125,9 ± 2,3 мм рт. ст., ДАТ – на 7 % з 86,5 ± 2,5 мм рт. ст. до 80,5 ± 1,2 мм рт. ст., ЧСС – на 14 % зі 102,7 ± 3,4 уд/хв до 88,1 ± 1,4 уд/хв. Реєструвалось покращення провідності від передсердь до міокарда шлуночків: тривалість інтервалу PQ зменшилась з 0,165 ± 0,007с на початку експерименту до 0,145 ± 0,006с на 21-ий день, що склало 12 % (p ≤ 0,05); у 2,4 рази зменшилась кількість екстрасистол з 0,800 ± 0,175/хв до 0,333 ± 0,106/хв (табл.).

Таким чином, застосування фітозбору, до складу якого входять шипшини корені, не чинить небажаного впливу на функцію ССС у здорових осіб і покращує показники судинного тону та серцевої діяльності у хворих на ВСД (НЦД).

ВИСНОВКИ

Використання фітотерапії в комплексі з помірними і регулярними фізичними навантаженнями нормалізує стан здоров'я студентів, які займаються фізичною культурою у спеціальних медичних групах.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ**ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ**

1. Журавлев Н. С. Антрахиноны Galium tinctorum L./ Н. С. Журавлев, Т. Н. Крючкова // [«Фармакогно-

зія XXI століття. Досягнення та перспективи»]. Тези доп. Матер. ювілейної наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяченої пам'яті канд. фарм. наук, доц. М. І. Борисова. – Х., 2009. – С. 75.

2. Никифоров А. С. Клиническая неврология: [учеб. в 3-х т.]. Т. 3, часть 1 / А. С. Никифоров, А. Н. Коновалов, Е. И. Гусев. – М.: Медицина, 2004. – 792 с.
3. Общий уход за больными в терапевтической клинике: [учеб. пособ.] / В. Н. Ослопов, О. В. Боговяленская. – 3-е изд. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2009. – 464 с.
4. Очередыко Л. В. Хроматомас-спектрометричне визначення складу летких компонентів коренів шипшини коричневої / Л. В. Очередыко, Т. М. Крючкова, О. П. Хворост // Укр. мед. альманах. – 2013. – № 15 (5). – С. 52-54.
5. Очередыко Л. В. Применение лечебно-профилактических чаев для студентов, посещающих специальные медицинские группы // Матер. X міжнар. наук.-практ. конф. [«Сучасні досягнення спортивної медицини, лікувальної фізкультури та валеології», 22-24 вересня 2004]. – Одеса, 2004. – С. 185.
6. Сидора Н. В. Сучасний стан вивчення флавоноїдів роду Crataegus L. / [Н. В. Сидора, А. М. Ковальова, С. В. Ковальов та ін.] // Вісник фармації. – 2004. – № 3. – С. 22-27.
7. Юнкеров В. И., Григорьев С. Т. Математико-статистическая обработка данных медицинских исследований. – С.Пб.: ВМЕДА, 2005. – 292 с.

УДК 615.22:615.32:616-08**Л. В. Очередько, В. В. Гнатюк, Т. Н. Крючкова****ИССЛЕДОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ФИТОСБОРА ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ НА ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ СЕРДЕЧНО-СОСУДИСТОЙ СИСТЕМЫ**

Предложен фитосбор для лечения функциональных нарушений сердечно-сосудистой системы, применение которого улучшало показатели сосудистого тонуса и сердечной деятельности у студентов специальной группы по физической культуре, находившихся на учете с диагнозами вегетососудистая и нейроциркуляторная дистонии.

Ключевые слова: сердечно-сосудистые заболевания; фитосбор; артериальное давление

UDC 615.22:615.32:616-08**L. V. Ocheredko, V. V. Hnatiuk, T. N. Kryuchkova****STUDY OF PHYTOCOMPOSITION OF MEDICAL PLANTS ON FUNCTIONAL INDICATORS OF CARDIOVASCULAR SYSTEM**

A phytocomposition based on roots of wild rose for the treatment of functional disorders of the cardiovascular system is designed, the application performance is improved vascular tone and cardiac students with special physical training group who were registered with diagnosis of vegetative-vascular dystonia and neurocirculatory dystonia.

Key words: cardiovascular disease; phytocomposition; blood pressure

Адреса для листування:

61118, м. Харків, вул. Валентинівська, 4.
Національний фармацевтичний університет

Надійшла до редакції 23.12.2015 р.